

A te véleményedre is számítunk!

Idén összel ismét megrendezésre kerülnek a kari, egyetemi, ill. országos ágazati ifjúsági parlamentek. Ezúton szeretnénk minden egyetemi hallgató, fiatal oktató és dolgozó felkészülését segíteni az érdemi munkára.

A parlamentek időpontjai:

BTK október 29. 16 óra BTK ép.
JTK október 29. 15 óra JTK ép.
TTK október 26. 17 óra mat.-fiz. szekció Béke tanterem.

TTK október 27. 17 óra vegyész szekció Béke tanterem.

TTK október 28. 17 óra földtudományi szekció TTK előadó, Ady tér

TTK október 29. 17 óra biológus szekció TTK előadó, Ady tér.
OD november 21. 9 óra, aula.

Az egyetemi diákszemélyiség 1981. november 26-án 15 órakor lesz az aulában. Résztvevők a kari, ill. szekciói parlamentek során megválasztott küldöttek.

A parlamentek napirendi pontjai:

1. A karok, ill. az egyetem állami vezetőinek beszámolója az előző ifjúsági parlament intézkedési tervének végrehajtásáról, az ifjúságpolitikai célú pénzeszközök felhasználásáról.

2. A parlamentek állást foglalnak:

— az elkövetkező időszak ifjúságpolitikai célú pénzeszközök felhasználási tervéről, főbb területeiről;

— a tanulmányi és szociális ösztöndíjak új elosztási rendjéről.

3. A parlamentek véleményezik a kari, ill. egyetemi állami vezetés a felsőoktatás fejlesztésére vonatkozó 3 éves intézkedési tervet.

4. A parlamentek egyetértési jogukat gyakorolják a következő parlamentig szóló kari, ill. egyetemi intézkedési tervekkel kapcsolatban.

5. A kari parlamentek megválasztják az egyetemi, az országos ágazati parlament küldötteit.

A KISZ József Attila Tudományegyetemi Bizottsága előzetes állásfoglalása a Művelődési Minisztérium által kibocsátott javaslatl kapcsolatosan (Javaslat a felsőoktatási ösztöndíjrendszer továbbfejlesztésére MM Bp., 1981. szept. 28.) az elosztás főbb elveiről:

— Az ösztöndíjkeretek elosztásában és a szabályozó rendszer egészének meghatározásában az intézményi önállóság, a KISZ érdekvédelmi szerepének egyértelműbb érvényesítése legyen a döntő.

— Ennek megfelelően — a minisztérium az egyes intézményeknek keretösszegeket állapítson meg, a szociális keretet a szociális helyzet (átlag hallgatói kategóriák „kollégiumi ellátottság”), tanulmányi keretet pedig a hallgatói létszám arányában.

— Az egyes intézmények a helyi adottságoknak a hallgatók összetételének, szociális és tanulmányi helyzetének megfelelő ösztöndíjpolitikát alakítsanak ki.

— A KISZ-alapszervezetek az egyes hallgatók tényleges szociális helyzetének megfelelően tegyenek javaslatot a szociális ösztöndíjra. Szempontjai: a szülők tényleges jövedelmi viszonyai, vagyoni helyzete (kocsi, nyaraló, telek, háztáji, mellékfoglalkozások), a tanuló testvérek, idős elhaltak száma, a hallgató ideiglenes lakásvizsgálata, családi állapota, gyermekeinek száma stb. A szociális ösztöndíj a hallgatók szociális helyzetének kiegyenlítését tegye lehetővé.

— A KISZ-alapszervezetek a tanulmányi ösztöndíjak megállapításakor a tartósan kiemelkedő tanulmányi eredményt, tudományos diákkörben, szakkörben, szakkollégiumban végzett alkotó munkát, közösségi, sport és kulturális tevékenységet vegyék figyelembe.

— A fentiekkel összefüggésben egységesíteni kell a kollégiumi és

menzatóritási díjakat, fel kell emelni a tartósan gyenge tanulmányi munkát végzők tandíját.

— Fel kell vetni távlati elképzelésként a felsőoktatási tanulmányi időre szóló állami hitel nyújtásának szükségességét.

Az MSZMP Politikai Bizottsága 1981. február 3-i határozatának végrehajtásához kapcsolódó kari, ill. egyetemi intézkedési tervek elkészítéséhez a parlamenteken

— tegyetek javaslatokat a tantervek, a képzési idő, a vizsgarendszer, a számonkérési formák, az oktatási segédanyagok korszerűsítésére, az egyetemek és főiskolák közötti együttműködés, áthallgatások, a tantárgyak összehangolásának lehetőségeire;

— mondjátok el véleményeiket a tanárképzés, a gyakorlati képzés, a szakmai gyakorlatok hatékonyságáról, az elhelyezkedés problémáiról, a honvédelmi oktatás korszerűsítéséről.

Várjuk érdemi javaslatokat az alábbi kérdésekkel kapcsolatban:

— Hogyan lehet a mai követelményekhez igazítani az egyetemi Szervezeti és Működési Szabályzatát (SZMSZ), valamint a tanulmányi és vizsgaszabályzatot?

— Az oktató-nevelő munka kétoldali kollektív véleményezését hogyan lehetne hatékonyabbá tenni?

— Hogyan kellene megszervezni a KISZ-szervezetek új érdekvédelmi, érdekvédelmi jogosítványainak gyakorolását?

— Hogyan lehetne racionálisabban elosztani a meglévő kollégiumi férőhelyeket?

Várjuk ötleteiteket a tanulmányi munka ösztönzéséről! (Pl. tanulmányi prémium, pályázatok, ösztöndíjak.)

Mindezek és más oktatási, szociális kérdésben várjuk ötleteiteket, javaslataitokat.

A felkészüléshez ajánljuk:

Dr. Káhelits László: Felsőoktatásunk fejlődésének fő irányai (Felsőoktatási Szemle, 1981/6. sz.)

Knopp András: Felsőoktatásunk fejlesztéséről (Társadalmi Szemle, 1981/5. sz.)

A KISZ X. kongresszusának dokumentumai.

KISZ JATE Bizottság

Új TTK-s diákkör!

Fizika-matematika Tantárgypedagógiai Tudományos Diákkör alakult tanárszakos TTK-s hallgatók részére. Az érdeklődők az új diákkör tanárelnökénél, dr. Papp Györgynél (Kísérleti Fizika tanszék) vagy dr. Duró Lajosnál jelentkezhetnek.

Eszperantista diákkör

Az idén a József Attila Tudományegyetemen kerül megrendezésre, november 6-7-8-án, a már hagyományos Őszi Eszperantista Diákkör. A Diákkör célja az eszperantó nyelvet tanulmányozó és használó egyetemi-főiskolai hallgatók ismerkedése, a nyelv tudományos-szakmai alkalmazásával kapcsolatos tapasztalataik kicserélése, interlingvisztikai és más szaktudományi előadások meghallgatása és megvitatása, valamint a további tevékenységre irányuló ajánlások kidolgozása. A rendezvényen előreláthatólag mintegy 80 fiatal vesz részt, különböző hazai és külföldi egyeteméről és főiskolákról.

A Diákkörön szívesen látjuk a JATE oktatóit és diákjait is. Részletes felvilágosítás dr. Kugler Katalinnál kapható (JATE BTK Orosz Nyelvi Tanszék)

Természettudományos oktatás a gyorsuló időben

Ezzel a címmel tartott előadást dr. Marx György akadémikus október elsején a tantárgypedagógiai matematika-fizika TDK ünnepélyes alakuló ülésén. Összefoglalva az általa elmondottakat, úgy hiszem, nem csak a természettudományt (elsősorban fizikát) tanítók számára, hanem az oktatás más szakterületein tevékenykedőknek is akadnak hasznosítható gondolatok.

Iskolai tantervek reformidőszakát éljük. A tantervkészítőknek óriási a gondjuk, hogy mit tanítsunk, mennyit és főleg hogyan. Hiszen világos felismerés eredményeképpen új tankönyvekre van szükség, a régiekben egyes anyagrészek elavultak, más anyagrészeket ki kell bővíteni ma már elengedhetetlenül szükséges ismeretekkel, adatokkal. A megnövekedett információáradat, a kommunikációs eszközök mindennapivá válása megköveteli, hogy a fizika tankönyvekbe olyan új fogalmak is szerepeljenek, mint neutronbomba, atomerőmű. Az iskola feladata a társadalom mindennemű funkcióit ellátó, értelmes, felelősségtudattal rendelkező, a megkezdett munkát folytatni tudó polgárok nevelése, oktatása. Ahogy Marx György fogalmazta: „Az iskola célja a társadalom reprodukciója generációról generációra.”

Vaion alkalmas-e erre meglévő természettudományos oktatásunk rendszere? És nem változott-e meg a társadalom igénye, azaz valóban csak reprodukcióra van szükség.

Gondoljunk végig: a professzorok, hozzáértő oktatásügyi szakemberek kiválasztják a tananyagot, amiről úgy gondolják, az átlagpolgárnak egész életére elegendő ismeretet nyújt. A tankönyvírók megírják a tankönyvet — forrásműnek leginkább a régi tankönyveket használják —, amelyet megtűzdelnek a megkívánt új „terminus technikus”okkal. A tanárok előadják a tananyagot. S a diák? A diák befogadja, felmondja, s jó reprodukálásiért jó érdemjegy a jutalma; év végén pedig a bizonyítvány. A bizonyítvány birtoklása sok tanulóban azt a képzetet kelti, hogy nem kell többet tanulnia. Ámde jelentkezik a biológiai védőreakció: a fejlődés. S míg a társadalom fejlődik, új jelenségekkel találkozunk nap mint nap, a tananyag lassacskán elavul, nem ad

többé kielégítő magyarázatot a fellépő jelenségekre, újdonságokra. Létrejön a szakadás az iskolai fizika és a környezetformáló fizika között és ezt a diákok érzik a legfokozottabban. Ennél a pontnál kanyarodunk vissza az iskolához, a gondolatmenet elejére: a tanárok panaszkodnak, hogy csökken a diákok érdeklődése, tudása.

A tudományos-technikai forradalom révén a tudomány által feladott lehetőségek társadalmi realizálása felgyorsítja a fejlődést. A fentiekből kitűnik, a pozitív fejlődésben kulcsszerepe van az iskolának.

Wells mondta „A jövő versenyfutás az iskola és a katasztrófa között.” Mit takar ez a kissé pesszimista hangulatú megállapítás?

A mai kor vizsgálódó emberének számítógépes világmodellek állnak rendelkezésére. Azt vallják a kapitalista és szocialista világmodellek alkotói, hogy bármilyen mutatót veszünk alapul, (pl. autók, népesség, újságcikkek stb.) ezek mennyisége állandóan növekszik. Ha ezt a növekedést az évek függvényében ábrázoljuk, természetesen egy egyre emelkedő görbét kapunk. A 70-es évektől ennek a görbének törése van, azaz ettől, irányváltás után emelkedik fokozatosan. Ez az irányváltás az átlagpolgár számára úgy jelentkezik az újságokban, mint az „extenzív fejlődés vége” vagy a „világ gazdaság átrendeződése” s más hasonló fogalmak, kifejezések. A társadalom elvárja, hogy a polgár 1-2 év alatt illeszkedjen, idomuljon a változó gazdasági helyzethez. Am hol vannak ehhez megfelelő tankönyvek, felkészítő iskolák? Az, hogy az iskola célja a reprodukálás legyen, nem fogadható el többé, hiszen a változások más, új társadalmi helyzetbe juttatják tanítványainkat. A növekedésnek nyilván van plafonja. Ezt és az utána következő visszaesést a világmodellek alkotói 2050 körüli időpontra jósolják, s természetes, hogy a problémákra való lassú reagálás, a kezdetben alkalmazott politika (70-es évek eleje), hogy csak a szépet, a jót kel közölni, rontja reakcióidőnkét.

Mi tehát a megoldás? Állítsuk meg a fejlődést? Önmagát veszélyeztetné az ember, ha erre a konzekvenciára jutna. Gyors

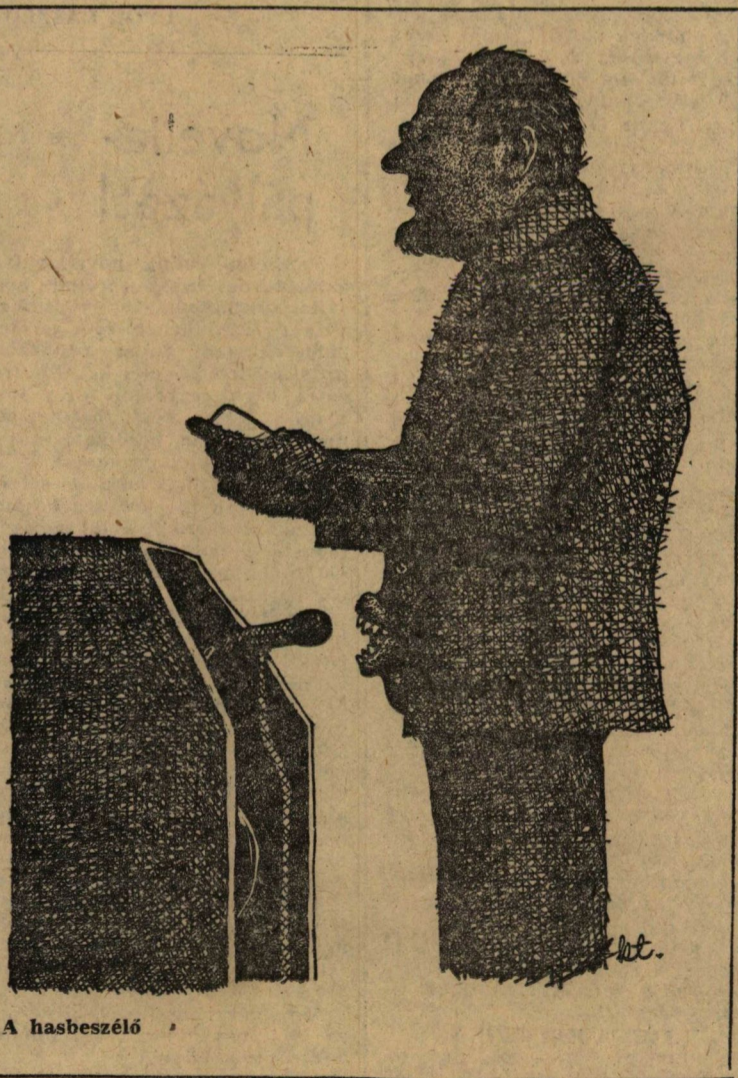
reagálással, az időben történő detektálással, nagy valóságstízetllettel, úgymond bölcs előrelátással kell kezelni az előttünk álló problémákat. A tradicionális iskolarendszer, amely konformizált, stabilizált, szűkítő jellegű volt, nem alkalmas új feladatának ellátására. A közoktatás, felnőttművelés nem várhat 10-20 évet, s nem a tankönyvek szapora cseréjével, de valóságismeretre, illeszkedésre, előrelátásra neveléssel válhat az iskola feladatát jól ellátó intézménnyé.

Ezek után nézzük, melyek a természettudományos nevelés feladatai? Első mindenekelőtt a motiváció. Mutassuk meg tanítványainknak, hogy a természet szép, vizsgálata érdekes, s csak a természetet ismerő ember szeretheti azt igazán. A másik fő feladat a megfelelő módszer kiválasztása, kiindulásként a valóság megfigyelése, modellalkotás, a következtetéseket ellenőrző kísérletek. Itt szólni kell a modellalkotás hatáiról. Minden modellel megvan az alkalmazhatósági határa, ennek ismeretében a modell határain belül kell, hogy maradjunk. Am egy fiatal elemnek kihívás a modell alkalmazási határa és arra ösztönzi, hogy a meglévő határokon túl kutasson új modell után. A következő fő szempont az elv kérdése. Legyen alapul kevésszámú, univerzális természettörvény megismerése, irányított felfedezéssel, s maradandó üzenettel, amely alatt az alkalmazás szintű tudást kell érteni. A természettudományos törvények mindenki számára fontosak! Másik lényeges feladat az információkezelés helyes kialakítása. Egy példa: a Three Mile Island atomerőműben (népszerű irodalomban Harrisburgban) történt robbanás következménye annyira, mintha egy ember egy cigarettát elszívásával mérgezte volna magát — közölték az újságok. Míg egy másik információ szerint a fertőzés következményeként évente öttől több ember hal meg rákban. Ugye mennyivel szörnyűbben hangzik az utóbbi? S a kettő ugyanaz! Arra kell tehát nevelnünk tanítványainkat, hogy az információforrások mellett legyenek megfelelő matematikai logikának, kritikai attitűdnek a birtokában. Lényeges feladat a világgép formálása, hogy felismerjék tanulóink: az ember nem idegen elem az univerzumban, a természetet meg lehet változtatni, de nem legyőzve, hanem megértve! Azt mondják, s említette Marx professzor is, hogy a nevelés az, ami megmarad, amikor a tankönyvekből mindent elfelejtettünk. Ami megmarad pl. olyan fogalmak, mint objektív és szubjektív (1. osztályban környezetismeret órán tanulják a gyerekek), relatív és abszolút, (gimnázium IV. oszt.) vonatkoztatási rendszer, környezet és kölcsönhatás, állapot-változás-kausalitás, (csak néhány fontosabbat említék) ezekre mindenkinek szüksége van, legyen a jövőben államtitkár, jogász vagy közgazdasági szakember. S ezeket a fogalmakat csak a természettudományok taníthatják meg jól!

A társadalom reprodukálására felkészítő iskola gondolatát el kell vetnünk. A megoldásra váró feladatok kérdéseire nem mi fogjuk a válaszokat megadni. Hogy az energiagondokon a szén, az atomenergia vagy valami teljesen új energiaforrás fog-e segíteni, a jövő kérdése. Minden nemzedéknek magának kell dönteni. Nem tudjuk, hogy tanítványaink közül kikből lesznek olyan emberek, akik döntést hoznak az emberiség egészét érintő kérdésekben. kötelességünk megtanítani őket olyan szemléletre, hogy felelősségteljes döntést tudjanak hozni.

S ezért van Igaza Wellsnek.

ÁCS ÉVA

A hasbeszélő